

a samostatná práce žáků (60,5 %). Stěžejními vyučovacími metodami byly řízený rozhovor (78,3 %), práce s textem (67,4 %) a vysvětlování (58,1 %). K rozvoji schopnosti komunikovat v cizím jazyce přispívaly také mezinárodní aktivity škol, kterých se účastnili žáci i učitelé.

Pro mezinárodní srovnání můžeme čerpat z výsledků Evropského výzkumu jazykových kompetencí (ESLC, tj. *European Survey on Language Competences*) z roku 2011²⁰, kterého se účastnili čtrnáctiletí a patnáctiletí žáci 14 členských zemí EU, ovšem bez České republiky. Pro kontext lze nicméně zmínit např. zjištění z Polska a Slovinska, nám jazykově a geopoliticky blízkých zemí. Zatímco slovinští žáci byli ve znalosti prvního cizího jazyka, tj. angličtiny, poměrně úspěšní (na úroveň znalosti B, tj. B1 a B2 dle Společného evropského referenčního rámce SERR, dosáhlo celkem 54 % žáků, z toho úrovně B2 dosáhlo 29 % žáků), polští žáci dosáhli úrovně B celkem v 25 % případů a z toho úrovně B2 dosáhlo 10 % žáků.

Na příkladu Polska a Slovinska lze dobře dokumentovat, že na úroveň znalosti příslušného cizího jazyka mají pozitivní vliv faktory jako znalosti rodičů sledovaného cizího jazyka, kontakt s tímto cizím jazykem prostřednictvím médií a mimoškolních příležitostí jazykového vzdělávání (např. možností cestování do zahraničí, používání titulků místo dabingu v médiích, kontaktu s jazykem prostřednictvím médií). Slovinští žáci byli v těchto ukazatelích lepší než žáci z Polska.

Výzkum ESLC 2011 prokázal, že žáci, kteří považují jazykovou výuku za užitečnou, dosahují vyšší úrovně znalosti cizího jazyka. Žáci, kteří považují jazykovou výuku za obtížnou, dosahují nižší úrovně jazykových znalostí. Také častější používání cizího jazyka v hodinách, učitelem či žákem, má příznivý vliv na jazykovou způsobilost žáků.

3.2.9 Podpora rozvoje dalších gramotností

Rozvinutá čtenářská gramotnost je základním předpokladem pro celkový úspěch žáků v procesu vzdělávání. Čtení s porozuměním, schopnost vyhledávat informace v textu, shrnout, vyvozovat a hodnotit text jsou dovednosti, které každý člověk potřebuje zvládat v běžném osobním i pracovním životě. Ve středním vzdělávání je rozvoj těchto dovedností často podceňován, protože učitelé předpokládají, že tyto kompetence již byly rozvinuty v základním vzdělávání. Tento fakt se projevil v hospitované výuce tím, že na rozvoj čtenářské gramotnosti žáků se alespoň částečně zaměřovali většinou pouze učitelé českého jazyka a literatury (82,9 %), a to zejména ve vztahu k didaktickým testům ve společné části maturitní zkoušky. Prvky podpory čtenářské gramotnosti byly zjištěny v cizích jazycích (34,6 %) a společenskovědních předmětech (31,5 %). Práce s textem byla zařazena v 67,4 % hodin cizích jazyků a v 67,3 % hodin českého jazyka a literatury.

V oblasti sociální gramotnosti žáků školy podporovaly rozvoj a kultivaci jejich estetického vnímání, citění a prožívání, pozitivního vnímání sebe sama a vytváření hodnotového žebříčku. Podporovaly spolupráci, partnerství a nekonfliktní komunikaci mezi žáky. Vedly žáky k dodržování stanovených pravidel chování a vzájemnému respektu. V rámci společenskovědního a estetického vzdělávání školy rozvíjely také vztah žáků k umění, kultuře a historii. Kulturní povědomí žáků bylo posilováno v 48,6 % hospitovaných hodin českého jazyka a literatury, v 44,4 % hodin dějepisu a v 34 % hodin jiných společenskovědních předmětů. Nejvýrazněji v konzervatořích (50,4 % vyučovacích hodin) a v gymnáziích (18,4 %), nejméně v učebních oborech (9,2 %). Na podporu rozvoje sociální gramotnosti žáků organizovaly také aktivity mimo školu – návštěvy divadel, koncertů, výstav, exkurze, dobrovolnické a charitativní akce.

Cílem posilování matematické gramotnosti žáků je rozvoj správného používání matematické symboliky a terminologie, abstraktní představivosti, logických myšlenkových postupů a matematizace běžných životních situací. Ve sledované výuce však žáci často prokazovali nedostatky ve vědomostech i základních matematických dovednostech. Nezvládnutí jednoduchých matematických operací z učiva základní školy žáky limitovalo v rozvoji navazujících ma-

20 Zpráva je v plném znění k dispozici na adrese: <http://ec.europa.eu/languages/eslc/docs/en>.